

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Օ Ր Ե Ն Ք Ը

Ընդունված է 2012 թվականի մարտի 21-ին

ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐԻ ԵՎ ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՅԻՆ ԳՈՐԾԻ ՄԱՍԻՆ

Գ Լ ՈՒ Խ 1

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 4. Օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունները

-

1. Սույն օրենքում օգտագործվում են հետևյալ հիմնական հասկացությունները.

1) գրադարան՝ տեղեկատվական, մշակութային, գիտական և կրթական գործունեություն իրականացնող կազմակերպություն, որն ունի համակարգված հավաքածու, և այն տրամադրում է ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց ժամանակավոր օգտագործման համար.

2) գրադարանային գործ՝ տեղեկատվական, մշակութային, գիտական և կրթական ոլորտ, որը ներառում է գրադարանային համակարգի ստեղծումն ու զարգացումը, հավաքածուների ձևավորումը, մշակումը և պահպանումը, գրադարանից օգտվողների գրադարանային-տեղեկատվական ու մատենագիտական սպասարկման կազմակերպումը, գրադարանային կադրերի վերապատրաստումը, ինչպես նաև գրադարանների զարգացման գիտամեթոդական գործունեության ապահովումը.

3) Հայաստանի ազգային գրադարան՝ համաշխարհային և ազգային մշակութային ժառանգության կենտրոն, որը հանրային գրադարան է՝ մշակութային, կրթական, գիտատեղեկատվական կազմակերպություն, հանդիսանում է հայկական տպագիր արտադրանքի և լեզվի տարածման ոլորտի հետ կապված նյութերի մշտական

հավարող, պահպանող, գրադարանագիտության, մատենագիտության մեթոդական և գիտահետազոտական աշխատանքները համակարգող, հայկական տպագիր ժառանգության հավաքածուները հաշվառող (անկախ դրանց տեղակայման վայրից), որն իրականացնում է սույն օրենքի 9-րդ հոդվածով սահմանված գործառույթները.

4) գրադարանային համակարգ՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող գրադարաններ՝ անկախ սեփականության ձևից, հավաքածուի կազմից, կիրառական նշանակությունից, որոնք կամավորության սկզբունքով կապված են համագործակցությամբ ու տեղեկատվական պաշարների միասնական օգտագործմամբ.

5) գրավոր հուշարձան՝ հնատիպ և հազվագյուտ գրքեր, տպագիր հրատարակություններ, որոնք ունեն բացառիկ հոգևոր և նյութական արժեք, հատուկ պատմական, գիտական, մշակութային նշանակություն: Դրանց նկատմամբ սահմանվում է հաշվառման, պահպանության և օգտագործման հատուկ կանոնակարգ (ռեժիմ).

6) Հայաստանի Հանրապետության գրադարանային հավաքածու՝ գրադարանային համակարգում միավորված գրադարանների հավաքածուներ.

7) ազգային գրադարանային հավաքածու՝ Հայաստանի Հանրապետության գրադարանային հավաքածուի բաղկացուցիչ մաս՝ գրավոր հուշարձաններ և պարտադիր օրինակներ, որն ունի առանձնահատուկ պատմական, գիտական, մշակութային նշանակություն և նախատեսված է հանրային օգտագործման համար ու մշտապես պահպանվում է պետության կողմից.

8) գրադարանային հավաքածու՝ տեղեկատվական նյութական տարբեր կրիչների ամբողջություն.

9) հանրային գրադարան՝ սույն օրենքով սահմանված կարգով կարգավիճակ ստացած գրադարան, որը ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց տրամադրում է գրադարանային հավաքածուներն ու ծառայությունները առանց սահմանափակումների, ինչպես նաև իրականացնում է սույն օրենքի 7-րդ և 8-րդ հոդվածներով սահմանված գործառույթները.

10) գրադարանից օգտվող՝ գրադարանի ծառայություններից օգտվող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ.

11) գրադարանային փաստաթուղթ՝ ելից տեղեկույթ ունեցող՝ պահպանության, հանրային օգտագործման, փոխանցման ենթակա տեքստային, թվանշանային, պատկերային, տեսա- և (կամ) ձայնաշարային կամ համակցված նյութ պարունակող կրիչ.

12) համահավաք գրացուցակ (պետական գրացուցակ)՝ մատենագիտական գրառումների ամբողջություն, որը ներառում է գրադարանային հավաքածուների կազմը և բովանդակությունը.

13) տեղեկատվական պաշարներ՝ գրադարաններում, արխիվներում հավաքված փաստաթղթերի ամբողջություն.

14) գրադարանի գլխավոր մատյան՝ գրադարանային հավաքածուների հաշվառման փաստաթուղթ, որը պարունակում է հիմնական տվյալներ գրադարանային հավաքածուի մասին և պարտադիր է բոլոր գրադարանների համար.

15) գրադարանային փաստաթղթի հաշվառում՝ նյութական բոլոր տեսակի կրիչների գրանցում գրադարանի գլխավոր մատյանում.

16) գրադարանային փաստաթղթի պահպանում՝ նպաստավոր պայմանների ստեղծում գրադարանային հավաքածուների ամբողջության ապահովման, ամրակայման և վերականգնման համար.

17) գրադարանային փաստաթղթի պաշտպանում՝ գրադարանային հավաքածուների պաշտպանում բոլոր տեսակի ռիսկերից.

18) գրադարանի տեղեկատու-որոնողական համակարգ՝ տեղեկույթի ավտոմատացված տվյալների շտեմարան՝ տեղեկատու և մատենագիտական հրատարակությունների քարտային և էլեկտրոնային գրացուցակ.

19) ազգային մատենագիտություն՝ գրադարանային հավաքածուի տվյալների համապարփակ ամբողջություն.

20) գրադարանների խորհուրդ՝ հասարակական հիմունքներով գործող խորհրդատվական մարմին, որը նպաստում է գրադարանների զարգացմանը և համագործակցությանը, ձևավորում է առաջարկություններ՝ դրանց գործունեությանը նպաստող պետական ռազմավարության ծրագրերի մշակման համար.

21) միջգրադարանային բաժնույթ՝ գրադարանային ծառայության տեսակ՝ հիմնված գրադարանային հավաքածուների փոխօգտագործման վրա.

22) էլեկտրոնային գրադարան՝ տարատեսակ էլեկտրոնային փաստաթղթերի հավաքագրված ժողովածու կամ տվյալների շտեմարան, որն օժտված է որոնման և ուղորդող հարմարանքներով: Այն կարող է լինել վեբ կայքի կամ էլեկտրոնային կրիչների տեսքով.

23) էլեկտրոնային հրատարակություն՝ էլեկտրոնային ձևով ներկայացված տեղեկություն կամ ժողովածու, որն անցել է խմբագրական և հրատարակչական մշակում

24) մշակութային, կրթական, տեղեկատվական կենտրոն՝ համայնքի մշակութային կյանքի ակտիվացման, հանրային ընթերցանության, գեղագիտական և մշակութային կրթության զարգացման, համայնքի բնակչության որակյալ ու բովանդակալից կյանքի կազմակերպման վայր:

Հողված 7.

Գրադարանի պարտադիր գործառույթները

-

1. Գրադարանը իրականացնում է հետևյալ գործառույթները.

1) հավաքում, կազմակերպում, պահպանում և օգտագործման է տրամադրում գրադարանային փաստաթղթերը, դրանց վերաբերյալ և այլ բնույթի տեղեկույթ.

2) ցուցակագրում, դասակարգում և կազմում է գրադարանի հավաքածուի գրացուցակը և մատենագիտությունը.

3) ապահովում է գրադարանի հավաքածուի և տեղեկատվական համակարգերի մատչելիությունը, բացառությամբ օրենքով սահմանված դեպքերի.

4) ապահովում է գրադարանից օգտվողների համար որակյալ ծառայությունների մատուցումը.

5) նպաստում է կրթությանը, խթանում է ընթերցանությանը, ինքնակրթությանը և քաղաքացիների սոցիալական հաղորդակցման գործընթացներին.

6) տրամադրում է գրադարանի հավաքածուի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկույթ՝ Հայաստանի Հանրապետության գրադարանային հավաքածուի պետական գրացուցակի համար.

7) ապահովում է գրադարանային հավաքածուում գտնվող գրավոր հուշարձանների պահպանումը և վերականգնումը.

8) ներդնում է նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ.

9) նպաստում է գրադարանից օգտվողների մշակութային, մտավոր, գեղագիտական կյանքի խթանմանը ու հանգստի կազմակերպմանը:

Հողված 13.

Գրադարանային գործի ոլորտում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած պետական մարմնի լիազորությունները

-

1. Լիազորված պետական մարմինը՝

1) ապահովում է ոլորտի զարգացման պետական քաղաքականությունը.

2) սահմանում է գրադարանային փաստաթղթերի հաշվառման, պահպանման, վերականգնման ու ամրակայման (կոնսերվացման) կարգը.

3) հաստատում է գրադարանների հավաքածուների հաշվառման գլխավոր մատյանի վարման կարգը.

4) սահմանում է գրադարանային տեղեկատվական շտեմարանում գրադարանների հավաքածուների ընդգրկման կարգը.

5) ապահովում է արտակարգ իրավիճակներում գրադարանային հավաքածուի տարահանումը, ամբողջականությունը և անվտանգությունը.

6) ընդունում է որոշում պետական գրադարանի գործող հավաքածուի կազմից նյութական կրիչների օտարման կամ պահպանության տեղի փոփոխման վերաբերյալ.

7) վերահսկում է պետական գրադարանային հավաքածուի պահպանությունը և օգտագործումը.

8) ապահովում է գրադարանների գործունեության վերաբերյալ վարչական վիճակագրական տվյալների մասնագիտական վերլուծությունը, ամփոփումը և հրատարակումը.

9) աջակցում է սոցիալապես առավել խոցելի խմբերի (երեխաների, հաշմանդամների, կենսաթոշակային տարիքի մարդկանց, փախստականների, անաշխատունակների, գյուղական՝ հեռավոր և սահմանամերձ բնակավայրերի բնակչության) գրադարանային սպասարկման զարգացմանը.

10) աջակցում է գրադարանային կադրերի վերապատրաստման, որակավորման բարձրացման համակարգի զարգացման ծրագրերի մշակմանը և դրանց իրականացմանը.

11) սահմանում է գրադարանային աշխատողների մասնագիտական որակավորման չափանիշները.

12) սահմանում է հանրային գրադարանների կողմից մատուցվող ծառայությունների ցանկը.

13) սահմանում է Հայաստանի ազգային գրադարանի կողմից միջգրադարանային գրքափոխանակության հավաքածուի ձևավորման և օգտագործման կարգը.

14) ապահովում է արտերկրի գրադարաններում հայկական գրավոր հուշարձանների հաշվառման, ուսումնասիրման աշխատանքները և հայագիտական ֆոնդի համալրումը՝ այդ երկրի օրենսդրության, միջազգային իրավունքի սկզբունքների և նորմերի շրջանակներում:

15) սահմանում է գրադարանային աշխատողների պաշտոնների օրինակելի նկարագիրը.

16) հաստատում է պետական գրադարանային աշխատողների աստեսավորման կարգը.

17) ապահովում է հանրային գրադարանների նկատմամբ մշտադիտարկում:

Հոդված 20. Գրադարանի _____ ծառայությունից _____ օգտվողների պարտականությունները

1. Գրադարանի ծառայությունից օգտվողները պարտավոր են պահպանել գրադարանի ծառայություններից և գրադարանային հավաքածուից օգտվելու կանոնները:

2. Գրադարանի հավաքածուին և (կամ) այլ գույքին վնաս պատճառելու դեպքում գրադարանի ծառայությունից օգտվողը վերականգնում է գրադարանի հավաքածուն և (կամ) այլ գույքը կամ փոխհատուցում դրանց շուկայական արժեքի չափով: Գրադարանային հավաքածուներից օգտվելու կանոնները խախտելու դեպքում գրադարանի ծառայությունից օգտվողը պատասխանատվություն է կրում օրենքով սահմանված կարգով:

Հոդված 21.1 Գրադարանների օգտագործումը.

1. Գրադարանները գերազանցապես օգտագործվում են գիտական, կրթական, մշակութային, զբոսաշրջային և հանգստի կազմակերպման նպատակներով, ինչպես նաև իրենց գործառնական նշանակությամբ:

2. Գրադարանի տարածքի օգտագործումը տնտեսական նպատակներով (հուշանվերների պատրաստում և վաճառք, կրթական ծրագրերի իրականացում, գրքերի, պարբերական հրատարակությունների հրատարակում և այլ հրատարակչական գործունեություն, գրասենյակային թղթե պիտույքների պատրաստում ու իրացում, կինո- ու տեսաֆիլմերի, հեռուստատեսային ծրագրերի իրականացում, առևտրային ցուցահանդեսների կազմակերպում, սրճարանային գործունեություն, թայմ-շեր ծառայությունների (որոշակի ժամանակահատվածում գրադարանի գույքից օգտվելու իրավունքի ձեռքբերում), սպորտային, զվարճալի, մշակութային միջոցառումների համար տեղերի ապահովում և այլն) թույլատրվում է մշակույթի բնագավառում լիազոր պետական մարմնի համաձայնությամբ՝ եթե այն չի հակասում գրադարանի հիմնական գործունեությանը: